

ים

ידיעון תכנית ימית לישראל, מאי 2015

שלום לכולם !

אנו רוצים להודות לכל המשתתפים במפגש השלישי של פורום בעלי העניין שהתקיים ב-3.5.15 על תרומתם לדיון הפורה והמשכיל. במפגש הוצגו לראשונה לציבור **תוצרי שלב ג'** של התכנית הימית לישראל – אמצעי מדיניות מוצעים למימוש מטרות התכנית. הוצגו אמצעי מדיניות עבור שלוש מתוך 12 [מטרות התכנית](#):

- שיפור המשילות במרחב הימי
- הגנה, שימור ושיקום של הסביבה הימית
- שימוש במרחב הימי כתחליף לשימושים יבשתיים באופן זהיר ובר-קיימא

בחלקו האחרון של המפגש הוצגו **שלוש חלופות מרחביות ראשוניות** המייצגות גישות תכנון שונות למרחב הימי של ישראל. החלופות מייצגות מנעד שנע בין 'תכנון יחם', תכנון 'מגיב' ותכנון 'מגן'. הפירוש המרחבי שלהן נעזר בשפת המרקמים המיושמת בתמ"א 35, ומוצג על בסיס '[האסדה](#)', מערכת המידע הגאוגרפית של התכנית. המפגש הבא יתקיים ב-22.6.15, אנא שמרו את התאריך פנוי ביומניכם.

מצגות אמצעי המדיניות זמינות [באתר תכנית ימית לישראל](#).

נוסף על כך, רצינו לעדכן שגרסה מעודכנת של אתר **תכנית ימית לישראל** עלתה לאינטרנט, ונגישה ישירות מהאתר בעברית.

בברכה,

צוות תכנית ימית לישראל

זרקור #1 מהמפגש – אמצעי מדינות למטרות הגנה, שימור ושיקום הסביבה הימית – סקר אסטרטגי סביבתי

"יצירת מסגרת חוקית לחיוב הכנת סקרים אסטרטגיים סביבתיים במים הכלכליים ככלי בסיסי לגיבוש מדיניות פיתוח וניהול משאבים."

ביצוע סקר אסטרטגי סביבתי לכל אחד מנושאי הפיתוח וניהול המשאבים בים, כמו דיג, חקלאות ימית, אנרגיות מתחדשות, תעבורה ימית וכדומה, או הרחבה עתידית של הסקר האסטרטגי הסביבתי המבוצע כעת (בהנחיית משרד התשתיות עבור נושא קידוחי הגז והנפט בלבד במים הכלכליים) להכללת תחומים נוספים.

סקר אסטרטגי מבוצע כבסיס לקבלת החלטות רחבות היקף, ללא תלות בהגשת תכנית ספציפית, והוא כולל, נוסף להיבטים הסביבתיים, גם בחינה נרחבת של היבטים כלכליים וחברתיים. כוחו של הסקר האסטרטגי הוא בשקלול של נושאים סביבתיים רחבים כחלק מתפיסה כלכלית וחברתית מקיפה. הסקר האסטרטגי במהותו בא להקדים תכניות ספציפיות, והוא נערך על פי רוב על ידי גורמי ממשל, תוך ראייה נרחבת של דרישות טובת המדינה ותושביה.

זרקור #2 מהמפגש – אמצעי מדיניות למטרת שימוש במרחב הימי כתחליף לשימושים יבשתיים

"איתור חיהוי שימושים ואזורים אפשריים במרחב הימי המציגים מאזן סביבתי, חברתי וכלכלי חיובי לפיתוח ימי."

עריכת תכנית מתאר ייעודית לאיתור שטחים במרחב הימי למתקני תשתית. ייעוד האיים יהיה למתקני תשתית ולא למטרות מגורים, וכן לשימושי אנרגיה, תעשייה וחקלאות ימית, תוך ניצול הדדי של תשתיות ימיות סמוכות, כגון מתקני הטיפול בגז טבעי. נוסף על כך, יותרו מתקני התפלת מי ים, תחנות כוח ומתקני אחסון לכימיקלים ולחומרים מסוכנים. יועדפו מתקנים ומערכות שאינם מחייבים קשר יבשתי קבוע באמצעות גשר או מנהרה. מומלץ לייעד איים או מתקנים לשימושים שאינם מושכים מספר גבוה של משתמשים, זאת כדי להימנע מהקמת מקשר קבוע אל החוף (גשר או מנהרה). כמו כן, מומלץ להקים תחילה איים קטנים עבור אשכולות תשתית.

זרקור #3 מהמפגש – שאלות ותשובות על גישות התכנון והחלופות המרחביות

במפגש בעלי העניין הוצגו שלוש חלופות מרחביות: החלופה המגנה; החלופה המגיבה; החלופה היחזמת.

מהן החלופות המרחביות?

החלופות המרחביות הן ייצוג גרפי-קרטוגרפי של גישות תכנון שונות. אין זה ייצוג סטטוטורי הכולל אזור (Zoning), אלא ייצוג רעיוני על פני המרחב הימי של ישראל.

האם הגישות הללו סותרות זו את זו?

הגישות הללו הן נקודות מוצא, ואינן מדירות זו את זו בהכרח. ייתכן שהמדיניות העתידית תשלב מרכיבים שונים של שלוש החלופות.

מה משותף לשלוש הגישות?

כל שלוש הגישות עומדות בגישה הבסיסית של ניהול המבוסס על המערכות האקולוגיות (Ecosystem – EBM Based Management) ו'צופות פני עתיד'.

מהי החלופה המגנה (defensive)?

ייצוג מרחבי שנקודת המוצא שלו היא שהמרחב הימי כולו הוא מרחב רגיש, ציבורי וכמעט לא ידוע. עם זאת, יש ויהיו במרחב וביחס אליו יחזמות של שינוי, פיתוח והפרטה. על כן, כל שהתכנית צריכה לעשות הוא לצייד את מערכת קבלת ההחלטות בכלים הטובים ביותר להגן על המרחב הימי מפני הפגיעה בערכיו האקולוגיים והציבוריים או מפני גריעה מהם.

לפי חלופה זו, כל מה שברור כבר עכשיו שהוא רגיש וחשוב ציבורית, יסומן כאזורי No Go או לפחות No Take. האזורים שלא ברורה עדיין מידת רגישותם, יסומנו כאזורי No Go. התכנית תפעל למימוש הפוטנציאל במרחב רק בעתיד, כאשר יגדל הידע שיאפשר מניעת נזקים כתוצאה מפיתוח ומשימוש.

מהי החלופה המגיבה (reactive)?

ייצוג מרחבי שבבסיסו ההנחה כי יחזמות הפיתוח השונות בים והיקף השימושים השונים בו צפויים לגדול באופן משמעותי. על התכנית לפעול כדי לצמצם את הפגיעה או אף להשיג באמצעות הוראותיה פיצוי להשלכות הפיתוח. לפי חלופה זו, ההבחנה המרחבית מצטברת על גבי תשתית מידע מרחבית (כדוגמת האסדה). כל יחמה מעשירה את הידע ואת המידע והופכת לנדבך נוסף בתכנית. חלופה זו אינה מגדירה תמונת עתיד, אלא מציעה מנגנון לאיסוף ולצבירת המידע, כבסיס לתכנון מתואם ומושכל.

מהי החלופה היחזמת (proactive)?

חלופה זו מייצגת גישה שונה מהשתיים הראשונות. לפי חלופה זו על התכנית לנקוט עמדה, לכוון ולהוביל. התכנית תציג תמונת עתיד, ותתווה את הדרך ליישומה. מידע וידע חלקיים וחסרים אינם שיקול מרכזי בתכנית לפי גישת תכנון זו.

הסרטון הימי החודשי – [World's biggest ship](#),
הדמיה פעולתה של "הספינה הגדולה בעולם",
Pioneering Spirit, המיועדת לפירוק של אסדות ימיות.

"החוף חוזר לבעליו הטבעיים: הציבור הישראלי"

המשרד להגנת הסביבה מסר [הודעה](#) כי הוועדה הבין-משרדית שבראשה עמד המשרד להגנת הסביבה, וכללה נציגים ממשרד הפנים, ממשרד האוצר וממשרד התשתיות האנרגיה והמים, מצאה **שיש לפתוח חלק מחוף קצא"א באילת לציבור.**

חוף קצא"א כפי שנראה מכיוון ריף הדולפינים (מקור: Google)

החוף, שנמצא סמוך לריף הדולפינים, היה סגור לציבור במשך כ-50 שנה, וקיים בו עושר חיים ימי רב. לפי התכנון, בתחילה ייפתחו לציבור 200 מטרים של רצועת חוף לאחר אישור הממשלה, ובשלב שני ישוחרר חלק נוסף של החוף, הכולל שמורה ביולוגית ייחודית בעלת מגוון מינים רב.

דקרן אדום (*Cephalopholis miniatus*) | צילום: אסף זבולוני, רשות הטבע והגנים

מפת דרכים לפיתוח כלכלי של הים התיכון

לאזור הים התיכון יש פוטנציאל רב ולא ממומש ל'כלכלה כחולה', הניתן למימוש באמצעות תכניות אסטרטגיות בנות-קיימא למגזרי מפתח באזור זה. לפי [איחוד מדינות הים התיכון](#), יצירת שיתופי פעולה ותיאום בין ארגונים בנושאים כמו כלכלה ותעסוקה לצד חינוך ומחקר, הם כלים חיוניים לפיתוח התכניות האסטרטגיות.

בתאריך 27.5.2015 תיערך באתונה שביוון ועידה של איחוד מדינות הים התיכון לבעלי עניין בנושא 'השקעה כחולה' ותעסוקה בים התיכון. "TOWARDS A ROADMAP FOR BLUE INVESTMENT AND JOBS IN THE MEDITERRANEAN"

בכנס יתקיימו פאנלים שונים ברוח שיתופי הפעולה והרישות (networking) סביב נושאים כמו אשפה ימית; כלים למשילות ימית; טכנולוגיות חדשות וכישורים הנדרשים בתחבורה ימית; אנרגיה ימית ובפרט חוות רוח בים; תיירות.

בפאנל העוסק בהזדמנויות עסקיות מבוססות IT ישתתף הישראלי עמי דניאל, מנכ"ל חברת Windward.

תכנית הוועידה - [קישור](#)

הרשמה - [קישור](#)

תכניות ימיות בעולם – קנדה

בשנים האחרונות נכתבות עוד ועוד תכניות ימיות במקומות שונים ברחבי העולם. לכל תכנית יש מאפיינים שונים בהתאם להקשר המרחבי והשלטוני שלה. לאחרונה נחתמו מספר תכניות **שייחודן הוא החלתן באומות הראשונות (First Nations)** בחוף הצפוני של האוקיינוס השקט והשתתפות של תושביהן בכתיבת התכניות.

למידע נוסף - [MaPP](#)

